

משונה הוא — דאין דרען זען, והוי מולדה דערן לשלם חיי מוק. ולא מגבינן לה בבבל — דאין דערן דיני קנסות אלא כסמוכין, ונצטל אין סמיכה. ברברבי — תרגונוים וכזשים גדולים, דאין דערן כלז וחמול להורגן. ואי תפיס — יזוק נצטל לא מפיקין מיניה. ואי לא תפיס יזוק דישארל — קבעין ליה. ובין כך ובין כך משמתין ליה — להרוג את הכלב ואת החמול. עד דמסלק הויקא — שיהרגם.

משנה לא ליגח — נקין. ולא ליגוף — דמיפת גוף. וכולהו הוי מולדה דערן, ומשמלן חיי נוק. הוי חמשה חמין. ושור המועד — עלט פועמיס ליגח או לגוף או לרען או לזעוט או לשון — הרי הן חמשה מועדין לשלם נוק שלם. ולגבי מועד חשיב להו מה, דעל קיי העדאה דעדיס חיי זכו חיוז נוק שלם, לאין חמל מילתא הוא. ושור המזיק ברשות הניזק — ופילו קרן חמשה הוי כמועד לשלם נוק שלם. והאדם — הרי חמשה, ונבעלי חיים קמייני, להכי לא חשיב זיל ושא. ולקמן פריין: אמאי לא חשיב הארי והדוב כו'. הרי אלו מועדיס — פלילנו נזשיכה וכלל נוקין, ומשמלן זעליס זלאין נוק שלם. שהן בני תרבות — שגידלו חסד זנימו.

גמרא וקתני בהמה אינה מועדת — לא ליגח ולא לגוף. אלמנא: קרין נחלר הניזק חיי נוק הוא למשלם.

תוספות

ואי תפיס לא מפיקין מיניה — אומר רבינו תם: דוקא אי תפיס [המזיק עצמו כגון] כלב או השונרא, קאמר דלא מפיקין, דבמזיק הקילו חכמים שיוכל להחזיק בו אם לקחו בשעת החיזוק. אבל מקיי אחרינא — לא, דאי בכל דבר שיתפוס לא מפיקין יבא לידי תקלה, דחייב אדם למחר יגזול כל אשר לו ולא נוציא ממנו, דאין אנו דנין קנסות, וזה יפסיד יותר ממה שהזיק. והא דאמר ב"כיעד הרגלי" (בבא קמא יט, ב): הווא חמרא דאכל נהמא ופלסיה לסלא וחייביה רב יהודה אנהמא נוק שלם ואסלא חצי נוק — מיירי בתפס, או היה דוחקו על ידי שמתא דקבעיה זימנא לארץ ישראל.

תרגולא [תרגול] — משונה הוא, שכיון שאין דרכם לאכול בעלי חיים גדולי כאלה — אין זה נחשב נזק רגיל של אכילה, כתולדה של אב הנוזיקין שן, אל כעין נזק של קרן, שמשלמים עליו חצי נזק בתם, ולכן לא מגבינן [אין א גובים] אותו בבבל לפי שאין דיני קנסות בבבל. והני מילי [ודברים אלו אמורים] דווקא בשאכלו אלה תרגולא או כבשים רברבי [גדולים]. אבל בוטו — אורחיה [בקטנים] (דרכו) הו: לטרופ, ואינו משונה, והרי זה ככל נזק שן שמשלם נזק שלם וגובים אותו א בבבל, כיון שהוא תשלום ממון. וא שאכלו בעלי חיים גדולים, שהוא קפ ואין גובים בבבל — אי [אם] תפו הניזק מנכסיו של המזיק כדי הנזק — לא מפיקין מיניה [אין אנו מוציאים מחמון] שהרי לעצם הענין צודק הוא. וכ אי [אם] אמר הניזק בבית הדין: קבע לי זימנא [זמן] דאולינא לארעא דישארל [כי הולך אני לארץ ישראל ושם דיני קנסות, ואתבענו שם — קבעין ליה [קובעיים אנו לו] זמן ויתחייב הנתבע ללכת לשם. ואי לא אזיל — משמתין ליה [ואם לא ילך לארץ ישראל — מנדים אנו אותך] עז שאיננו מצייט לבית הדין. ובין כך ובין כך בין שחבעו או שתפס ממנו, ובין שלא עשה כן, משמתין ליה עד דמסלק הויקא [מנדים אנו אותו עד שיסלק את המזיק שברשותו]. ודבר זה נעשה משום דברי ר' נתן, שכן שנייה ברייתא, ר' נתן אומר: מניין שלא יגדל אדם כלב רע הנושך אחרים בתוך ביתו, ואל יעמיד אדם סולם רעוע בתוך ביתו — תלמוד לומר "לא תשים דמים בביתך" (דברים כב, ח) שאסור לאדם להניח בביתו דבר שיש בו סכנה, וכל מי שיש ברשותו דבר המזיק לאחרים וחבוהו היא לסלק אותו, ולפיכך אם אינו עושה כן בית הדין כופה אותו על ידי נידוי לעשות כן.

תרגולא — משונה הוא, ולא מגבינן בבבל. והני מילי ברברבי, אבל בזוטרי — אורחיה הוא. ואי תפיס — לא מפיקין מיניה. ואי אמר: קבעו לי זימנא דאזלינא לארעא דישארל — קבעין ליה. ובין כך ובין כך משמתין ליה עד דמסלק הויקא, מדרבי נתן; דתניא, רבי נתן אומר: מניין שלא יגדל אדם פלג רע בתוך ביתו, ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו? תלמוד לומר: "לא תשים דמים בביתך".

משנה חמשה תמין, וחמשה מועדין. ההפחה אינה מועדת לא ליגח, ולא ליגוף, ולא לשוף, ולא לרבוץ, ולא לבעוט. השן מועדת לאכול את הראוי לה, והרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה, ושור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק, והאדם. והזאב, והארי, והדוב, והנמר, והפרדלס, והנחש — הרי אלו מועדין; רבי אלעזר אומר: בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין, והנחש מועד לעולם.

גמרא מדקתני: השן מועדת לאכול — מפלל דבחצר הניזק עסקין, וקתני: בהמה אינה מועדת — לשלם כוליה, אבל חצי נזק משלמת, מני? רבנן היא, דאמרי: משונה קרן בחצר הניזק — חצי נזק הוא דמשלם. אימא סיפא: שור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק, והאדם; איתאן לרבי טרפון, דאמר: משונה קרן בחצר הניזק — נזק שלם הוא דמשלם. רישא רבנן וסיפא רבי טרפון? — אין, דהאמר ליה שמואל לרב יהודה: שינא, שבוק מתניתין ותא אבתיא, רישא רבנן וסיפא רבי טרפון. רבי אלעזר משמיה דרב אמר:

פעמים, ואלה הם חמשה תמין. חמישה מועדים: השן מועדת לעולם לאכול את הראוי לה. וכן הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה. ושור המועד שכבר העידו בו שנגח כמה פעמים הרי זה מועד. וכן שור המזיק ברשות הניזק דינו כמועד. והאדם שהזיק דינו תמיד כמועד. הרי אלה חמשה מועדים, שדינם אף בפעם הראשונה שהזיקו לשלם את מלוא תשלום הנזק. ואף הואב והארי והדוב והנמר והפרדלס והנחש שהם חיות פרא הרי אלו מועדין מתחילה, ואם הזיקו לבעלי חיים או לכני אדם אף בפעם ראשונה משלם הכל, ר' אלעזר אומר: בזמן שהן בני תרבות שגידלם אדם בביתו אינן מועדין מתחילתם, אלא אם כן כבר הועדו שהם מזיקים. והכל מורים חמש מועד לעולם.

גמרא

ומבררים את משנתנו: מדקתני [חמה ששנה] במשנתנו: השן מועדת לאכול — מכלל הדברים נלמד שבחצר הניזק עסקין [עוסקים אנו]. שהרי ברשות הרבים פטורים על נזקי שן. וקתני [ושנה] כנזקי קרן: בהמה אינה מועדת ליגח וכיוצא בו, משמע שאף שאין המזיק ושור המזיק ברשות שאפילו בחצר הניזק, חצי נזק הוא שמשלם ולא יותר. ואולם אימא סיפא [אמור את סופה של המשנה] שנאמר בה: שור המועד טרפון, שאמר: משונה קרן בחצר הניזק, נזק שלם הוא שמשלם. ואם כן הרי נאמר שמשנתנו אינה אחידה, רישא [תחילתה] כדעת רבנן [וחכמים], וסיפא [וטופה] ר' טרפון? ומשיבים: אף שתמיה הברב אין [כו הווא], והאמר ליה ר' יהודה, רישא [וחכמים] כדעת רבנן [וחכמים], מתניתין ותא אבתיא [עזוב את משנתנו לתרין אותה כשיטת חכם אחד, ולך אחרין] לפי מה שאני מפרש לך אותה, כי רישא רבנן וסיפא [תחילתה כדעת חכמים וטופה] כדעת ר' טרפון ומשום כך אין הלכה כמשנה זו בשלמותה. זו היתה שיטת שמואל. ואילו ר' אלעזר משמיה [משמון] של רב אמר:

עיונים

רברבי שאכל החתול תרגולים גדולים ואכל הכלב כבשים גדולים (רש"י). ואילו הרמב"ם פסק [ובעקבותיו מסביר כן המאירי] שאם אכל הכלב כבשים גדולים — אין זה מדרכו כלל, ולא שייך בו תשלום. ואי תפיס ר"ת סבור כי תפיסה זו אינה שתופס סתם מנכסיו של המזיק, אלא שתופס את החי המזיק עמו וגובה על טענת עצמו. והוא מסביר שאם לא נאמר כן — יבואו אנשים לתפוס רכוש חביריהם ויסמכו על טענת מחורר כגון אלה (תוס' ד"ה ואי). וראה טעם נוסף במאירי. אכן, יש מפרשים שאם תפיס מרכוש המזיק אין מנחמים לו למכור רכשו זה, אלא קופים את המזיק למסור לידי הניזק את בעל החיים שהזיק. והניזק גובה את התשלום מגופו (מאירי). בין כך ובין כך ובנמוקי פירוש: בין אם הזיק ובין אם לא הזיק, אם יש ברשותו של אדם בעל חיים מוזק כגון כלב רע — משמתין ליה וכו'.

תרגולא [תרגול] — משונה הוא, שכיון שאין דרכם לאכול בעלי חיים גדולי כאלה — אין זה נחשב נזק רגיל של אכילה, כתולדה של אב הנוזיקין שן, אל כעין נזק של קרן, שמשלמים עליו חצי נזק בתם, ולכן לא מגבינן [אין א גובים] אותו בבבל לפי שאין דיני קנסות בבבל. והני מילי [ודברים אלו אמורים] דווקא בשאכלו אלה תרגולא או כבשים רברבי [גדולים]. אבל בוטו — אורחיה [בקטנים] (דרכו) הו: לטרופ, ואינו משונה, והרי זה ככל נזק שן שמשלם נזק שלם וגובים אותו א בבבל, כיון שהוא תשלום ממון. וא שאכלו בעלי חיים גדולים, שהוא קפ ואין גובים בבבל — אי [אם] תפו הניזק מנכסיו של המזיק כדי הנזק — לא מפיקין מיניה [אין אנו מוציאים מחמון] שהרי לעצם הענין צודק הוא. וכ אי [אם] אמר הניזק בבית הדין: קבע לי זימנא [זמן] דאולינא לארעא דישארל [כי הולך אני לארץ ישראל ושם דיני קנסות, ואתבענו שם — קבעין ליה [קובעיים אנו לו] זמן ויתחייב הנתבע ללכת לשם. ואי לא אזיל — משמתין ליה [ואם לא ילך לארץ ישראל — מנדים אנו אותך] עז שאיננו מצייט לבית הדין. ובין כך ובין כך בין שחבעו או שתפס ממנו, ובין שלא עשה כן, משמתין ליה עד דמסלק הויקא [מנדים אנו אותו עד שיסלק את המזיק שברשותו]. ודבר זה נעשה משום דברי ר' נתן, שכן שנייה ברייתא, ר' נתן אומר: מניין שלא יגדל אדם כלב רע הנושך אחרים בתוך ביתו, ואל יעמיד אדם סולם רעוע בתוך ביתו — תלמוד לומר "לא תשים דמים בביתך" (דברים כב, ח) שאסור לאדם להניח בביתו דבר שיש בו סכנה, וכל מי שיש ברשותו דבר המזיק לאחרים וחבוהו היא לסלק אותו, ולפיכך אם אינו עושה כן בית הדין כופה אותו על ידי נידוי לעשות כן.

משנה חמשה תמין וחמשה מועדין הם. כיצד? הבהמה אינה מועדת לא ליגח בקרינה, ולא ליגוף (לדחוף בגופה), ולא לשוף, ולא לרבוץ על חפצים ולשוכרם, ולא לבעוט בכוונה בהם, אלא חמש פעולות שאם עשתה אותן הבהמה והזיקה — הבעלים משלמים רק מחצית הנזק עד שינהגו בכך שלוש פעמים. ואלה הם חמשה תמין וחמשה מועדים: השן מועדת לעולם לאכול את הראוי לה. וכן הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה. ושור המועד שכבר העידו בו שנגח כמה פעמים הרי זה מועד. וכן שור המזיק ברשות הניזק דינו כמועד. והאדם שהזיק דינו תמיד כמועד. הרי אלה חמשה מועדים, שדינם אף בפעם הראשונה שהזיקו לשלם את מלוא תשלום הנזק. ואף הואב והארי והדוב והנמר והפרדלס והנחש שהם חיות פרא הרי אלו מועדין מתחילה, ואם הזיקו לבעלי חיים או לכני אדם אף בפעם ראשונה משלם הכל, ר' אלעזר אומר: בזמן שהן בני תרבות שגידלם אדם בביתו אינן מועדין מתחילתם, אלא אם כן כבר הועדו שהם מזיקים. והכל מורים חמש מועד לעולם.

ומבררים את משנתנו: מדקתני [חמה ששנה] במשנתנו: השן מועדת לאכול — מכלל הדברים נלמד שבחצר הניזק עסקין [עוסקים אנו]. שהרי ברשות הרבים פטורים על נזקי שן. וקתני [ושנה] כנזקי קרן: בהמה אינה מועדת ליגח וכיוצא בו, משמע שאף שאין המזיק ושור המזיק ברשות שאפילו בחצר הניזק, חצי נזק הוא שמשלם ולא יותר. ואולם אימא סיפא [אמור את סופה של המשנה] שנאמר בה: שור המועד טרפון, שאמר: משונה קרן בחצר הניזק, נזק שלם הוא שמשלם. ואם כן הרי נאמר שמשנתנו אינה אחידה, רישא [תחילתה] כדעת רבנן [וחכמים], וסיפא [וטופה] ר' טרפון? ומשיבים: אף שתמיה הברב אין [כו הווא], והאמר ליה ר' יהודה, רישא [וחכמים] כדעת רבנן [וחכמים], מתניתין ותא אבתיא [עזוב את משנתנו לתרין אותה כשיטת חכם אחד, ולך אחרין] לפי מה שאני מפרש לך אותה, כי רישא רבנן וסיפא [תחילתה כדעת חכמים וטופה] כדעת ר' טרפון ומשום כך אין הלכה כמשנה זו בשלמותה. זו היתה שיטת שמואל. ואילו ר' אלעזר משמיה [משמון] של רב אמר:

ואי תפיס לא מפיקין אף שאין גובים קנסות בחוץ לארץ, מכל מקום אם התובע תפיס מרכוש הנתבע מה שראוי לו לטול — אין מוציאים מידו. וכתב הסמ"ע שבכלל זה תשלומי ארבעה חמישים. והוסף הרמ"א שלאחר שתפס שמים בית הדין את הנכס ואומרים לתופס כמה עליו להחזיר. (רמב"ם שם פ"ה ה"ד). שרע שם סעיף ה'.

קבעו לי זימנא וכו' — אם התובע רוצה להביא את דינו לפני דיינים סמוכים בארץ ישראל נופים את הנתבע לעלות עימו. וכתב הרמ"א שכבר נהגו בזמן הזה שכל שיש בית דין בעירו אינו יכול לכוף את בעל דינו ללכת למקום אחר. וראה ג"ר. (רמב"ם שם ה"טז). שם פ"ו ה"ז. וראה שם פ"ה ה"טז. שרע שם י"ד, א.

משמתין ליה — אף שדיינים שאינם סמוכים אינם מגבים קנסות — מנדים את המזיק עד שפיים את בעל דינו [ורמ"ם שם פ"ה ה"ז].

אבל פכים קטנים אורחיה — לרצון, ואם רצלה עליהן נצטות הרצים — פטור, וצרכות הניזק — מייצג נזק שלם, דמולדה דרגל הוא. לימא מסייע ליה הבהמה מועדת למעך כו' — וממיתין קמי דלינה מועדת לרצון. אלא ודאי דמתייתין גנדולים, וברייתא כליס קטנים, וצליס קטנים, וצנחמה קטנה. דלמא מן הצד — האי דקתני: מועדת למעך — לאו צריכה, אלא מן הצד. כשהיא מהלכת ויש צריכה כליס ממעכתן צינה לכוחה. וזו היא שאמרנו: הויקה גנופה דרך הלונה, דהויא מולדה דרגל. נפרוזא אפא. אף הצבוע — שהני דמתייתין מוסף. ואמר רב יוסף — צדוקתא אחריתא. צבוע זו אפא — ומדמוסף רבי מאיר אפא — מכלל דנדרלס לאו אפא הוא. לא קשיא כו' — דנדרלס דמתייתין הוא צבוע זכר, ועליו קאמר רב יוסף צבוע זו אפא. ורבי מאיר מוסף אף צבוע נקבה, דלא שמיא אפא. ורבי יוסף לאו אדרבי מאיר איתמר, אלא בעלמא איתמר, דחתינא: צבוע זכר נעשה כו'. אלמא: צבוע זכר נעשה לנמה מיינן, הלכך קרי לה צבוע ונפרוזא ואפא. כך מלאמי. לישנא אחריתא ועיקר הוא: מתייתין צבוע נקבה, ורבי מאיר מוסף צבוע זכר. ומרווייה מיקרו אפא, דחתינא צבוע זכר וכו'. ומשום דמשתנה לצריה אחרת אנטריך לאוסופי צדדיא. מפי מורי ולא שמעתי.

2

תוספות

[שייך לעיל במשנה] והנחש הרי אלו מועדים — לאו בכל עניני היזק חשיבי מועדים, אלא כל אחד במידי דאורחיה, כגון שבא זאב וטרף, ארי ודרס, או טרף להניח. אבל במידי דלאו אורחיה, כגון ארי שטרף ואכל וכן שאר הזיקות דלאו אורחיהו — לא הוו מועדים, אלא משלמם חצי נזק. ובמידי דאורחיהו דמשלם נזק שלם — היינו דוקא בחצר הניזק, אבל ברשות הרבים פטור, דהוי שן ברשות הרבים, כדאמר שמואל בגמרא: ארי ברשות הרבים, דרס ואכל — פטור. ואפילו נחש שאין נהנה מנשיכתו, כדאמרין בפרק קמא דתענית (ח, א) שנתקצו כל החיות אצל הנחש ואומרות לו מה הטאה יש לך — מכל מקום, כיון דאורחיה בהכי הוי כמו רגל, ופטור ברשות הרבים. ולא הוי כמו קרן בתר דאיעיד, אף על פי דמתכוין להזיק — מדחשיב ליה גבי אחרוני.

ומשני [ומתירין] קושיה זו, אמר רבינא: חסורי מחסרה והכי קתני [חסרה היא המשנה וכך יש לשנותה]: חמשה תמים הן, ואם הועדו חמשתן מועדין. ושן ורגל מועדין מתחילתן, וזהו שור המועד. ושור המזיק ברשות הניזק — מחלוקת ר' טרפון ורבנן. ויש מועדין אחרים כיוצא באלו: הזאב, והארי, הדוב, והנמר, והברדלס, והנחש.

אמר רבינא, חסורי מחסרה והכי קתני: חמשה תמים הן, ואם הועדו חמשתן מועדין. ושן ורגל מועדין מתחילתן, וזהו שור המועד. ושור המזיק ברשות הניזק — מחלוקת רבי טרפון ורבנן. ויש מועדין אחרים כיוצא באלו: הזאב, והארי, הדוב, והנמר, והברדלס, והנחש.

א "ולא לרבוץ". אמר רבי אלעזר: לא שנו אלא פכין גדולים, אבל פכין קטנים — אורחיה הוא. לימא מסייע ליה: הבהמה מועדת להלך כדרךה וילשבר ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים הפלים. — דלמא מן הצד. איפא דאמרי: אמר רבי אלעזר, לא תימא: פכין גדולים הוא דלאו אורחיה, אבל פכין קטנים אורחיה הוא, אלא אפילו פכין קטנים נמי לאו אורחיה הוא. מיתבי: ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הפלים! — אמר רבי אלעזר: דלמא מן הצד. איפא דרמי לה מירמא; תנן: ולא לרבוץ, והתניא: ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הפלים! — אמר רבי אלעזר, לא קשיא: פאן בפכין גדולים, פאן בפכין קטנים.

ב "הזאב והארי" וכו'. מאי ברדלס? אמר רב יהודה: נפרזא. מאי נפרזא? אמר רב יוסף: אפא. מיתבי, רבי מאיר אומר: אף הצבוע, רבי אלעזר אומר: אף הנחש; ואמר רב יוסף: צבוע זו אפא! — לא קשיא: "פאן בצבוע זכר, פאן בצבוע נקבה"; דתניא: "צבוע זכר לאחר שבע שנים נעשה ערפד, ערפד לאחר שבע שנים נעשה קימוש, שבע שנים נעשה שד, שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש; והני מילי דלא פרע ב"מודים". אמר ר' מאיר, רבי מאיר אומר: אף הצבוע,

ומשני [ומתירין] קושיה זו, אמר רבינא: חסורי מחסרה והכי קתני [חסרה היא המשנה וכך יש לשנותה]: חמשה תמים הן, ואם הועדו חמשתן מועדין. ושן ורגל מועדין מתחילתן, וזהו שור המועד. ושור המזיק ברשות הניזק — מחלוקת ר' טרפון ורבנן. ויש מועדין אחרים כיוצא באלו: הזאב, והארי, הדוב, והנמר, והברדלס, והנחש.

א ועוד שנינו במשנה שהבהמה לא מועדת לרבוץ. אמר ר' אלעזר: לא שנו אלא להזיק על גבי פכין (כלים) גדולים, אבל על פכין קטנים — אורחיה [דרבן] הוא. ומציעים: לימא מסייע ליה [האם לומר שאפשר לסייע לו] מן הברייתא שנינו בה: הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים, משמע שהיא מועדת למעך כלים ברביעיתה. ואם כן נדייק מכאן שבסוג מיוחד של כלים — כלים קטנים, דרכה בכך. ומשיבים: זו אינה הוכחה, דלמא [שמא] היתה הכוונה שדרכה לשבר כלים מן הצד, ששוברת כלים הנמצאים בצדה בדרך הליכתה, אבל אין זה דרכה לרבוץ עליהם. איכא דאמרי [יש שאומרים] דיון זה בגירסה אחרת, אמר ר' אלעזר: לא תימא [אל תאמר] דווקא פכין גדולים הוא שאינה מועדת להם, משום דלאו אורחיה [שאינן דרכן] של השור לרבוץ עליהם, אבל פכין קטנים אורחיה [דרבן] הוא ויהא מועד עליהם. אלא אפילו פכין קטנים נמי לאו אורחיה הוא [גם כן אין זה דרכן]. מיתבי [מקשים על כך]: והרי שנינו שהבהמה מועדת למעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים! אמר ר' אלעזר: דלמא [שמא] מדובר שם מן הצד. איכא דרמי לה מירמא [יש שהיו משליכים זאת, מראים סתירה] שהגיעו למסקנה להלכה שאמר ר' אלעזר על ידי שהביאו סתירה ותירצוה. תנן [שנינו] במשנתנו שאין הבהמה מועדת לרבוץ, והתניא [והרי שנינו ברייתא]: ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים! על כך אמר ר' אלעזר: לא קשיא [אין זה קשה]. קטנים שדרכה לרבוץ עליהם.

ב כאן במשנתנו מדובר בפכין גדולים שאין זה דרכה לרבוץ עליה, כאן בברייתא מדובר בפכין במשנתנו שנינו רשימה של חיות שהן מועדות מתחילתן, הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס. ושואלים: מאי [מה טיבה] של חיה זו ששמה ברדלס? אמר רב יהודה: זו החיה הקרויה נפרזא. ושואלים: מאי [מה היא] נפרזא זו? אמר רב יוסף: אפא [צבוע]. מיתבי [מקשים]: והלא מצאנו בברייתא כתוספת לרשימה שבמשנתנו, ר' מאיר אומר: אף הצבוע, ר' אלעזר אומר: אף הנחש. ואמר רב יוסף: צבוע זו אפא. וכיצד הוא אומר כאן שאפא הוא ברדלס! ומשיבים: לא קשיא [אין זה קשה] גם במשנה וגם בברייתא מדובר על אפא = צבוע, כאן — בצבוע זכר, כאן — בצבוע נקבה. ומנין לנו שצבוע זכר הוא דבר לעצמו — דתניא [ששנוייה ברייתא]: צבוע זכר לאחר שבע שנים נעשה עטלף, עטלף לאחר שבע שנים נעשה ערפד, ערפד לאחר שבע שנים נעשה קימוש (עשב רע), קימוש לאחר שבע שנים נעשה חוח [קרן], חוח לאחר שבע שנים נעשה שד. ושדרו של אדם שמת — לאחר שבע שנים נעשה נחש, ומעירים: והני מילי [ודברים אלה] אמורים באדם שלא כרע ב"מודים" שבפילת עמידה, שאז הופכת שדרתו להיות נחש. ואם כן, מכיון שיש הבדל בין צבוע זכר לצבוע נקבה אפשר לומר שמשנתנו מדברת בצבוע נקבה, ובא ר' מאיר להוסיף אף את הזכר. אמר ר' מאיר [החכסן] בברייתא, ר' מאיר: אמר אף הצבוע